Лесотехнически университет
Агрономически факултет
№ АТ - 3555
СОФИЯ 11.05.2026

СТАНОВИЩЕ

Върху дисертационен труд за получаване на образователната и научна степен **„доктор“** по: област на висше образование 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина професионално направление, 6.1 Растениевъдство научната специалност "Лозарство".

Автор на дисертационния труд: ***маг. Наржес Жамал Алдин***, докторант задочна форма към катедра „Агрономство“ при Лесотехническия университет, гр. София.

Тема на дисертационния труд: **„Потенциалът на нано-торенето за повишаване на продуктивността на традиционния ливански десертен сорт грозде "Tfiefihi"**

Член на научното жури: Доц. д-р Боян Сталев Сталев, Аграрен-университет гр. Пловдив, 6. Аграрни науки и ветеринарна медицина професионално направление, 6.1 Растениевъдство научната специалност "Лозарство". определен за член на научното жури със заповед № ЗПС-153/ 17.04.2026 год. от Ректора на ЛТУ.

1. **Актуалност на проблема.** Дисертационният труд е посветен на един изключително важен проблем, който е свързан с храненето при лозата, а именно въздействието на четири нано-торове; Lithovit Standard, Lithovit Amino25, Biozar Amino Ca и Biozar Amino Ca+Bo върху растежа, физиологичното представяне и продуктивността на традиционният ливански десертен сорт грозде "Tfiefihi". Формирането на равновесие между "тероара", климатичните компоненти и храненето на лозите бяха наблюдавани значителни вариации във вегетативния растеж, листната физиология, хранителния статус и компонентите на добива. Общо взето резултатите показват, че наноторфените торове, особено Biozar Amino Ca+B, приложен веднъж в прекомерните дози могат да намаляи продуктивността, което подчертава важността на оптимизираните стратегии за дозиране при условия на варовити почви.

   Темата е поставена на време и разработена успешно от Докторантката маг. Наржес Жамал Алдин

2. **Степен на познаване състоянието на проблема и творческа интерпретация на литературния обзор.** Докторантката **маг. Наржес Жамал Алдин** демонстрира една много добра осведоменост и познаване на проблема. Това е видно от внушителната библиографска справка включваща 216 литературни източника отговарящи на разглежданата проблематика. Важно е да се подчертае, че коректно са интерпретирани литературните източници и авторските виждания.

3. **Цел, задачи, хипотези и методи на изследване.** Съответствие на избраната методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд. Целта на дисертационния труд е да се оцени ефекта от нано-торене върху продуктивността, растежа и качеството на плодовете на традиционния ливански сорт десертно грозде 'Tfiefihi', отглеждан при варовити почвени условия, преобладаващи в долината Бекаа, Ливан през две годишен период

2020 –2021 и 2021–2022 г. За постигане на целта са разработени конкретни задачи. Използваните методи са актуални и съобразени с решаването на поставената цел.

4. **Онагледеност и представяне на получените резултати.** Дисертационния труд съдържа 123 страници в това число 34 таблици, 16 фигури, както и 14 приложения. Ясно са формулирани заглавията на разделите и подразделите, което облекчава четеца. Приложено е разнообразие от подходящи методи и средства на представяне на експерименталния материал. Дисертационния труд е написан на добър език и стил личи, че кандидатката използва сполучливо някои компютърни решения и технологии.

5. **Обсъждане на резултатите и използвана литература.** Интерпретацията на експерименталните данни и произтичащите изводи са научно-обосновани. Разделите свързани с резултативната част от практическата дейност са структурирани правилно, съобразно извършената експериментална работа във връзка с поставените задачи. Представени са общо 6 извода. Преди да започне изпълнението на основната част от опита със сорта 'Tfiefihi', докторантката е проучила и обобщила 216 литературни източника. Това показва, нейната осведоменост.

6. Приноси на дисертационния труд. Общо са обобщени 7 приноса.

Научни приноси

1. Съдържанието на хранителни вещества в листата показваше значителна вариабилност, обусловена от формулировките на торовете, времето на приложение и условията на околната среда, което предполага необходимостта от гъвкави планове за управление на хранителните вещества.

2. Параметрите на вегетативния растеж, включително площта на листата и дължината на леторастите, бяха положително повлияни от взаимодействието на типа нано-тор, концентрацията и времето на приложение.

Научно-приложни приноси

1. Нано-торовете, приложени върху сорта „Тфейфи", не оказаха значително влияние върху началото на зреенето или датите на беритба въпреки, че малките фенологични промени могат да имат агрономическо значение.

2. Прекомерното приложение на нано-торове доведе до намалено тегло на гроздовете и бройка на плодовете, което показва фитотоксични ефекти или дисбаланс на хранителните вещества при високи дози. Това ясно демонстрира, че повече тор не означава непременно по-добра производителност; напротив, прекомерната употреба на нано-торове може да наруши физиологичните функции на растението и да намали продуктивността. Това откритие изисква внимателна оптимизация на дозите на тор, за да се максимизират ползите, като се избягват отрицателните ефекти върху развитието на плодовете.

3. Добивите варираха между двете изучавани години, отразявайки силното влияние на околната среда върху ефективността на наноторфените торове. Такава променливост подчертава необходимостта от контекстуализиране на стратегиите за торене в рамките на местния климат и сезонните метеорологични условия, за да се постигнат постоянни и надеждни подобрения в производителността на гроздето.

4. Киселинността и pH на плодовете останаха относително стабилни и изглежда бяха повлияни от сезонните климатични вариации, отколкото от третиранията с торове.

7. **Оценка за степента на личното участие на дисертанта в приносите.** Дисертационният труд с представените приноси са лично дело на докторантката.

8. **Критични бележки и въпроси.** Бележки и препоръки не посочвам, защото съм ги дал предварително и те са взети под внимание при окончателното оформяне на Дисертационният труд.

9. Публикувани статии и цитирания. Публикувани са 4 статии, свързани с дисертационния труд.

10. Преценка на публикациите по дисертационния труд: брой, характер на изданията, в които са отпечатани. Отраженията в науката - използване и цитиране от други автори.

Публикувани са общо 3 научни публикации свързани с дисертацията в списание Acta Horticulturae.

1. Jamal Aldine, N. (2022, August). Effect of amino-fertilizer on berries growth of Lebanese traditional table grape. Acta Horticulturae, ISSN: 0567-7572 (print); ISSN: 2406-6168 (electronic), 1370, 189 194.DOI:10.17660/ActaHortic.2023.1370.24
2. Jamal Aldine, N., Popov, K.T., El Masri, I.Y. and Sassine, Y.N. (2023). Comparing the effect of nano and conventional fertilizers on Lebanese table grape Tfiefihi. Acta Hortic. ISSN: 0567-7572 (print); ISSN: 2406 6168 (electronic), .DOI: 10.17660/ActaHortic.2023.1370.25 1370,195-200
3. Aldine, N. J., Popov, K. T., Atrash, A., Al Eit, A. A., El Masri, I. Y., & Sassine, Y. N. (2022, August). Effect of nano-fertilizer on cluster characteristics of table grapes. In XXXI International Horticultural Congress (IHC2022): International Symposium on the Vitivinicultural Sector, Acta Horticulturae, ISSN: 0567-7572 (print); ISSN: 2406-6168 (electronic), 1370 (pp. 153-158).

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Въз основа на научените и приложените, от докторантката, различни методи на изследване, правилно изведените експерименти, направените обобщения и изводи считам, че представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника на Лесотехническия университет за неговото приложение, което ми дава основание да го оценя **"ПОЛОЖИТЕЛНО"**.

Позволявам си да предложа на почитаемото Научно жури също да гласува **"положително"** и да присъди на **маг. Наржес Жамал Алдин** образователната и научна степен ***„доктор"*** по научната специалност **"Лозарство"**

Дата: 10.05.2026 година
гр. София

ИЗГОТВИЛ (

(Доц. д-р Боян Сталев)